

22. Aarg. Nr. 17.

Redigeret af C. M. CHRISTENSEN

2. September 1922.

25. AARS JUBILÆUM

En af vor Organisations første Mænd, Lokomotivfører M. Mortensen, Esbjerg, har den 1. September været ansat som Lokomotivmand i 25 Aar.

Fra vor Organisations allerførste Dage er han kendt blandt Lokomotivmændene i Danmark og kendt som en udmærket dygtig Organisationsmand, der har været med til at træffe Afgørelse i alle de mange vigtige Spørgsmaal, der har ligget for siden Organisationens Stiftelse. Tidlig traadte M. frem i første Plan, thi allerede Aar 1900 traadte han ind i Bestyrelsen for „Dansk Lokomotivfører- og Fyrbøder Forening“, som den den Gang hed, og der lærte jeg M. første Gang at kende som den kloge og betænksomme og for Lokomotivmændenes sociale og økonomiske Stilling varmt interesserede Forkæmper, han er, et Bekendtskab og et Venskab, det altid har været mig en særlig Glæde at have gjort.

Som sagt, i 1900 gik Mortensen for første Gang ind i Bestyrelsen og var med til i et Udvalg at lave Foreningens første Love, der i alt væsentligt be-
staar nu som den Gang. Allerede i 1902 gik M. ud igen paa Grund af Bestemmelsen om, at H. B. M. saa vidt muligt skulde bo i København. I 1907 kom M. ind igen for efter et Par Aars Forløb atter at udtræde, men alt paa følgende Aar kom M. paa ny i H. B., hvor han forblev, indtil han efter eget Ønske i 1921 traadte tilbage.

I den lange Periode har M. paa mange forskellige Maader sat Præg paa Arbejdet, besjælet som han var af en varm Interesse for at højne Lokomotivmændenes Stilling og ved sine udmærkede og klare Indlæg i Diskussionen forstod han i mangfoldige Tilfælde at føre Sagen derhen, hvor han mente, den hørte hjemme.

Jubilaren var Medlem af det Udvalg, der i 1912 omformede Organisationens

Love, da Kravet om Omorganisering rejstes, og blev, efter at disse var vedtaget, Hovedafdelingsformand, som det den Gang hed, og senere Kredsformand ved 9. Kreds' Overgang til D. L. F.

Paa det Tidsspunkt nedsattes den første Tjenestetidskommission, hvoraf M. selvskeven blev Medlem, og i hvilken han udrettede et udmærket Stykke Arbejde. Senere har M. været Medlem af den ved De danske Statsbaner nedsatte Sparekommission. Jubilaren var ogsaa en Tid lang Organisationens Repræsentant i C. O. og gennem flere Aar Medlem af Nordisk Lokomotivmands Forbunds Sekretariat. I 1919 blev M. valgt som Præsident for N. L. F., til hvilken Post han paa den nys i København afholdte Kongres blev genvalgt med Akklamation. Udenfor Lokomotivmændenes Organisation har M. ogsaa lagt et meget stort Arbejde. Han har saaledes i ca. 20 Aar været Medlem af Esbjerg Byraad og i en meget lang Tid Formand for det tekniske Udvalg og er nu Raadmand. Tillige er M. Formand for Arbejdernes kooperative Virksomheder i Esbjerg, der i mange Henseender kan tjene som Forbillede for andre Virksomheder af lignende Karakter.

Der har saaledes i rigt Maal været Brug for Jubilarens Arbejdskraft saavel indenfor Lokomotivmændenes Rækker som udenfor og M. har aldrig været karrig, naar der har været Bud efter ham, men beredvillig stillet sig til Raadighed med Raad og Daad. Det er ingen Overdrivelse at sige, at M. i mange Aar ingen Fridage har haft, men saaledes gaar det jo, naar en Mand viser Evne og Lyst for et uselvsk Arbejde til Gavn for sine Standsfæller. Imidlertid har M. altid taget Arbejdet med godt Humør, og for os andre, som gennem en Aarrække har haft den Glæde at arbejde sammen med ham, har Arbejdet gaaet let, naar M. var med heri.

Med Indtagelse af Præsidentværdigheden i N. L. F. har M. naaet den højeste Post, Lokomotivmændene i Skandinavi-

en kan naa indenfor det skandinaviske Samvirke, en Post, han i enhver Henseende udfylder paa tilfredsstillende Maade.

Ja, der kunde være nok at skrive om, naar vi skal omtale M.s hele Indsats i Arbejdet, men paa den indskrænkede Plads, vi raader over, kan der ikke blive Plads hertil, det maa være nok at sige, at han har været med og at hans Bidrag i Arbejdet altid har været af Betydning.

Vi siger dig Tak for dit Arbejde i de danske Lokomotivmands Tjeneste, og Tak for godt Samarbejde og Kammeratskab gennem de mange Aar, idet vi ønsker dig hjertelig til Lykke med de første 25 Aar, i Haab om, at din Interesse for Forbedring af Lokomotivmændenes Kaar maa forblive usvækket.

Vi ved, at Du vil blive fejret af dine mange Venner, og de tager ikke fejl, Du fortjener et varmt Haandtryk og en hjertelig Hilsen.

c. m.

Feriehjemmet

Da vi var bleven bekendt med, at Hr. Kontrolør Chr. Schmidt, Haderslev, havde været paa Besøg paa Feriehjemmet, og da S. indenfor Jernbaneforeningen har været en ivrig Agitator for at skaffe Jernbaneforeningen et saadant Hjem, bad vi Kontroløren om at skrive en Artikel om vort Feriehjem, hvilken hermed følger.

Red.

Efter at jeg med venlig Indbydelse fra Deres Forening har beset Deres Rekreationshjem paa Refsnæs, føler jeg en naturlig Trang til her i Bladet at udtrykke min Beundring for det smukke Værk, der her er skabt for Deres Medlemmer, imponerende ved sin Skønhed udvendig som indvendig, med en Beliggenhed efter min Opfattelse saa enestaaende pragtfuld og samtidig saa *central*, at Rejsen dertil for de flest mulige er den *kortest* mulige, 2 Timer fra København, og for Jyderne,

selv fra den fjerneste Krog af Landet, via Aarhus—Kallundborg, en særdeles bekvem Forbindelse. Man behøver ikke at have særlig Forstand paa Ejendommens Værdi for at konstatere, at Foreningen økonomisk set har gjort en glimrende Forretning, alene det smukke og i alle Henseender komplette Inventar, der er et 1. Klasses Sommerhotel fuldt ud værdigt, synes jo at være Pengene værd. Jeg lykønsker af ganske Hjerter Lokomotivmændene til dette Foretagende, skabt ved en enestaaende Offervillighed. Det forekommer mig, at Deres Forening her er gaaet i Spidsen for Etatsorganisationerne med at løse en praktisk og vigtig Opgave midt i en Tid, der netop for Tjenestemændene paa alle Omraader betegner en Nedgangsperiode, saa vist, som alt, hvad Organisationerne nu foretager sig, synes at være en »Kamp om Vejrmøller«. Mens vi i disse Tider maa indstille vort Arbejde paa — ikke saa meget at *skabe* økonomiske Forbedringer som paa at *forhindre* en altfor glubsk Beskæring i det bestaaende, har Lokomotivmændene i Stilhed løst en *indre* Opgave, der vil betyde en Styrkelse af Sammenholdet blandt Medlemmerne og give dem en fælles Følelse af Glæde over fælles Ejendom. Jeg spaaer Dem en Succes paa Deres Rekreationshjem. Den Sag, der her saa resolut er løst, vil i de kommende Tider blive til Gavn for mange af Deres Medlemmer, og kan det, naar Institutionen har fæstnet sig, blive muligt at knytte saadanne Bestemmelser til Hjemmets Benyttelse, at det paa visse Tider af Aaret kan aabne Adgang *gratis* eller for særlig moderat Betaling for dem blandt Deres Medlemmer, der *allerhaardst* har Rekreation behov, trætte, svage og forslæbte Husmødre med deres Børn, ja, saa synes jeg, at De har løst en god og samfundsnyttig Opgave, der vil staa som et stolt Mindesmærke om, hvad uselvsk Kammeratskab formaar at udrette ved *egen* Hjælp. Vi spørger saa ofte smaaligt om, *hvad vi faar* for vor økonomiske Indsats i Orga-

nisationsarbejdet. Det har Lokomotivmændene ikke gjort evd denne Lejlighed. Det tjener dem til Ære. De har med Rekreationshjemmet forøget Organisationens Aktiver paa forstandig Maade, saa vist som det — rent økonomisk — vil være af *stigende* Værdi. I Erindring om en skøn Sommeraften, tilbragt blandt glade Feriegæster i de »sortes« hvide sollyse Hjem ved Refsnæs' friske Strand, i eget Hjem, ønsker jeg Dem alt muligt Held med Foretagendet.

Haderslev, 20. August 1922.

Chr. Schmidt.

DE PRIVATE JERNBANERS „DAARLIGE ØKONOMI“.

Svenske Jernbaners Arbejdsgiverforening har i en den 7. August offentliggjort Kommunique forklaret, at Jernbanernes daarlige Økonomi umuliggjorde en højere Lønstandard, end den, Arbejdsgiverne gennem sit Diktat vil paatvinge Personalet. Vist er det sandt, skriver »Signalen«, at en eller anden Jernbane ikke er nogen lukrativ Forretning, men til den Side af Sagen har Personalet og dets Organisationer for længe siden taget det tilborlige Hensyn, da Banerne klassificeredes i Lønningshenseende, paa Grund af deres økonomiske Bæreevne, i fem forskellige Klasser. Fra 5 til 8 pCt. Rente af den i Jernbanerne indsatte Kapital kan jo ikke under de nuværende Forhold anses for at være en daarlige Kapitalanbringelse, naar Bankrenten ikke er mere end 3 pCt. Og der er herved det at bemærke, at visse Jernbaneselskaber foregaaende Aar har udbetalt et Udbytte op til 18 pCt., ligesom mange af Aktieejerne i mange Tilfælde har faaet en ekstra Procent i Form af Gratisaktier, hvilke man i Fremtiden gør Krav paa, at de skal forrentes.

Vi skal sysselsætte os lidt med den af Arbejdsgiverne hævdede daarlige økono-

miske Stilling for Landets største private Bane, nemlig Borgslagernes Jernbane.

Jernbanens Aktiekapital var Aar 1915 18,860,200 Kroner og forøgedes 1920 til 25,146,800 Kroner. I Aarene 1915 til 1920 var Udbyttet 6 pCt. Men dette forholdsvis spagfærdige Udbytte indeholder ikke hele Sandheden om Udbyttets Størrelse, Kr. 19,773,552 i syv Aar, der viser, at der ikke her er Tale om noget økonomisk daarligt Foretagende. Af hvert Aars Udbytte er betydelige Summer henlagt og 1919 Udgang udgjorde de henlagte Midler den ganske anselige Sum 6,286,600 Kr. Disse Penge overførtes Aar 1920 til Aktiekapitalen gennem Uddelingen af en ny Gratisaktie for hver tre gamle Aktier, og disse nye Aktier erholdt Udbyttekuponer fra og med 1920. Ved samme Lejlighed udbetaltes til Aktieejerne 1,131,612 Kr. = 6 pCt. For at kunne forrente med 6 pCt. den tillagte nye Aktiekapital, 6,286,600 Kr., som Aktieindehaverne uden nogen Indsats af egen Kapital erholder fra og med 1920 udfordredes en Forøgelse af Nettoudbyttet hvert Aar paa 377,196 Kr. eller 789 Kr. 11 Øre pr. Banekilometer. Af en Banevægtsstrækning paa 3 Kilometer udkrævedes saaledes et forøget Udbytte af Kr. 2,367,33 for at forrente den forhøjede Aktiekapital (Udvandingen). Efter Arbejdsgiverforeningens Forslag skulde en Banevagt i de tre første Ansættelsesaar have en Aarsløn af Kr. 2,089,80 pr. Aar.

Siden man saaledes overførte over 6 Millioner til Aktiekapitalen til Forrentning til Aktieejerne, kan man dog atter Aaret derpaa samle i Laderne, ved at man af 1920 Udbytte kan henlægge 1,500,000 Kr. for til sin Tid sikkert igen som Udvandning at tilføres Aktiekapitalen til yderligere Forrentning. Af 1921 Udbytte overførtes Kr. 643,256,59 til Gevinst- og Tabskontoen.

Refleksionerne ligger lige for. Det er med de anførte Tal et klart lysende Eksempel paa den Jernbanes »daarlige Økonomi«.

DEN FASTLØNNEDE, HANS STILLING I OG TIL SAMFUNDET

Forleden skrev et Dagblad at Tjenestemanden, den fastansatte med Pensionsret og Anciennitet er en Skrue i Samfundets Sammenspil af Kræfter, som der straks maa ydes Erstatning for, naar den træder ud af Funktion, da Samfundsmaskineriet *skal* gaa. Skruen bliver ikke pudset op eller kælet for det har man ikke Tid til at vente efter.

Da jeg læste dette, opkastede det Spørgsmaal sig uvilkaarligt: Hvorledes mon den Avis-skribent ser paa Tjenestemanden? Betragter han ham som et nødvendigt Onde? Det er nemlig lidet flatterende, men ikke desto mindre sandt, at Tjenestemanden ved de hyppige, ond-sindede, forvrængede Fremstillinger af hans og hans Arbejdsgivers indbyrdes Stilling mere og mere fristes til at tro, at »man« — dette ubestemmelige Væsen, der er ingensteds og alle-vegne, eftersom der er Brug for det eller ej — intet hellere ser end alle Tjenestemænds Hedenfart — maaske for derved at give Plads for en Del af Skrighalsene. Det synes, som om enhver Lejlighed til at falde over Tjenestemanden bliver udnyttet i fuld Udstrækning. Findes der undertiden »Dødperioder« i Angrebene, naar der ikke er noget øjeblikkeligt Grundlag at anfælde paa, »konstrueres« der i en Haanden-vending et, og saa faar han baade læst og paaskrevet, denne Snylter paa Samfundet — undskyld denne Skrue i Maskineriet. Ja, for saadan er det dog. Lad os da se lidt nærmere paa ham selv og den gensidige Stilling, Samfundet og han indtager til hinanden.

I de senere Aartier har Tjenestemanden — ogsaa derved, at dette smagfulde Udtryk a la Tjenestekarl er indført i Sproget som Fællesbetegnelse for Funktionærer i offentlig Virksomhed — men ikke mindst paa Grund af de unormale Forhold, siden 1914 skiftet Standplads i Samfundets indre Organisme. Hele Udviklingen har jo i demokratisk Retning og flyttede fra først af langsomt, senere hurtigere og hurtigere Skel, udlignede Værdier, flyttede kort sagt Tyngdepunktet og omformede Samfundslegemet efter de talstærke Klassers Krav om Ligestilling, Ret til Sol og Lys og Livets Goder saaved som dem, der mere eller mindre sad paa Flæsket. I denne Kamp maatte Tjenestemændene som et Mindretal, for en stor Del afhængigt af Flertallets Forgødtbefindende og kun med Vanskelighed hævde sig overfor Magthaverne i deres urimelige Ærbødighedsforhold til disse nødvendigvis stærkt lide under det store, som skete. Stillingen stabiliseredes, eftersom Tjenestemændenes Antal steg, og de

søgte Samarbejde med hinanden indbyrdes og for det store Kontingents Vedkommende ogsaa udadtil med Fagforbundene. Der indtraadte et Ligevægtsforhold mellem det offentlige og Tjenestemændene; men dog afvistes Krav om bedre Løn- eller Arbejdsvilkaar længere end ventet, støttet paa en Henviisning til deres særlig *trygge* Stilling ved den *faste* Ansættelse.

Hvad forstaaes der egentlig ved *fast Ansættelse*? Ja, i Statstjenestemandsløven defineres Begrebet saaledes: Varigt og som Livsgerning at have Ansættelse i Statstjenesten. Anvendt overfor andre offentlige og private Institutioner bliver Betydningen den samme, og den forudsætter, at der kun, naar særlig ekstraordinære Forhold griber ind, kan begaas Brud paa det gensidige Tillidsforhold mellem de kontraherende Parter. Hvad denne Side af den faste Ansættelse angaar, er den gængse Opfattelse nu ændret en Del, saaledes, at det ikke altid skønnes nødvendigt at holde Tillidsforholdets Fane højt, naar det er *ønskeligt* at indskrænke Tjenestemændenes Antal. Bølgebevægelsen i offentlig og privat Virksomhed har, for det meste samme Forløb og samme Tempo; men naar det frie Markeds Arbejdere er forsikret mod Arbejdsløshed ved en højere Løn end den fast ansatte, saa forudsætter dette, at der ikke saadan kan spilles Bold med sidstnævntes Eksistens. Endnu er der vel kun gaaet uvæsentligt i Stykker paa den Konto ved Privatbanerne — og dog, der hersker Utryghed, mindre vel funderet Tillid til Ledelsen, vel nok tildels, fordi Begivenhederne indenfor Tjenestemændenes Rækker, de stadige Trusler og Krav, sætter Sindene i Bevægelse; thi naar det gaar saadan, hvor den for sin Økonomi saa forhadte Arbejdsgiver, Staten, regerer, hvorledes vil saa ikke de »private« Foretagender i paakommende Tilfælde kunne stille sig til deres Personale, spørges der. Jeg tror, trods alt, at der dog næppe er Grund til Ængstelse for os, — og jeg tror, at ogsaa Staten nødes til at høre de Røster, som rejser sig imod dens Foranstaltninger, hvor de er *for skarpe*.

Sagen er nemlig den, at meget fast ansat Personale har grebet Chansen til at sikre sig et knapt, men *sikkert* Udkomme, og med Nutidens Tendens til at sikre sig i *Alderdommen* har ogsaa dette selvsagt spillet ind ved Beslutningen om at søge edt *fast*. For enhver tænkende Iagttagers maa den i de senere Aar paa Grund af Omforandring og Oprettelser af meget nyt stedfundne store Udvidelse af Rammerne for Tjenestemændene paa et givet Tidspunkt blive en Klods om Benet paa det kæmpende Samfund, hvis Eksistens truedes af Stagnation, ja maaske endog stærk Tilbagegang i Erhvervslivet; men det gør ikke Sam-

fundets Pligt illusorisk, Pligten til at fare mest muligt med Lømpen overfor dem, der foretrak en lille Løn og sikre Forhold fremfor større Chancer og *noget* Usikkerhed i de frie Erhverv. Lad os haabe, at dette vil ske overalt trods den ubændige Lyst, der mange Steder, ja næsten overalt, er til at fare haardt frem mod Tjenestemændene, som derved nødsages til at være vaagne og paa Vagt mod ethvert Angreb paa deres Rettigheder.

Hvad angaar Lønnen, da er denne jo — som f. Eks. ved Privatbanerne — de fleste Steder som Statens. Mange Kommuner ligger noget over. Denne Forskel bliver dog efterhaanden noget udlignet, saavidt man kan forstaa. Sammenligner man Statens Lønninger med Lønnen paa det frie Arbejdsmarked efter Aage Hassels Oplysninger i en Artikel i »Berl. Tid.« om netop dette Emne, kommer man til det Resultat, at Portører, Postbude o. s. v. nu har en Løn, mellem en Arbejdsmand i Jernindustrien og en saadan i Tekstilindustrien; men medens disse faar ca. 14 Kr. mere om Ugen, end hvad der svarer til Dyrtidsstigningen siden 1914, faar Portørerne o. s. v. kun 8 Kr. 25 Øre. En Assistent i Civileterterne og ved Privathanerne faar en Løn, der ligger mellem en Møbelsnedkers og en Bogbindersvends Fortjeneste, men hans Lønstigning udover Pristallets er kun 74 Øre om Ugen, medens Snedkerens er 13 Kr. og Bogbinderens 31 Kr. En Kontrolør af 2. Klasse (Overassistent i vor 5. Lønningsklasse) faar en Løn der er et Par Kroner mindre om Ugen end en Tømrersvends, og han faar 3 Kr. 30 Øre om Ugen mindre, medens Tømrersvenden faar 24 Kr. 31 Øre mere end Lønnen for 1914, forhøjet i Forhold til Pristallet.

Selv om Tjenestemanden har fast Arbejde hele Aaret rundt og Pension — hvortil han selv bidrager — saa har Arbejderne mange tilsvarende Goder som Arbejdsløshedsunderstøttelse, Ulykkesforsikring o. lign., og i 1914 var Tjenestemanden allerede økonomisk deklaseret, idet Lønnen f. Eks. for Statstjenestemændene var som i 1908, og for Privathanepersonalet — som den altid havde været: en uanstændig Betaling for det udførte Arbejde.

De misundelige og hadefulde Tilhøjeligheder, der tit og ofte angiver Pressens Tone, og ikke mindre Udtalelserne Mand og Mand imellem overfor de fastlønnede, hunder derfor ofte i Virkeligheden i Uvidenhed om Forholdenes sande Karakter, den hos mange medfødte Trang til at skubbe paa, naar Vognen hælder, eller ligefrem en ubehagelig Opvaagnen af Krigtidens Gullaschrus, som helst skulde have været ved i det uendelige, hvor urimelig og usund den end var, og mindst af alt i Tømrermændsdagene havde afsløret den Kendsger-

ning, at de fastlønnede, Tjenestemændene, havde arbejdet sig et Stykke frem mod det Maal, de havde sat sig.

Det bør være Skumlere en Trost, - at naar Tjenestemænd har fast Arbejde hele Aaret rundt, medfører dette, at de i deres fuldeste Udstrækning maa betale deres Tribut til Samfundets Husholdning i Form af en stadig stigende Skat, der for Tiden — forbundet med helt igennem tilsvarende Indtægtsforringelse ved Beskæring af Dyrtids- og Konjunkturtillæg (paa dette Omraade bliver de næppe Stedbørn) — nok skal vide at holde dem kemisk fri for store Tanker om egen Arbejdsværdi. Ja maalt med den almindelig benyttede Alen for Landbrugets Skatteevne maa vi unægtelig studse et Øjeblik og tænke os om, thi naar en Gaard paa 60—70 Tdr. Land middelgod Jord, selv om det er i 1921, ikke giver mere skattepligtig Indtægt end 2400 Kr., mens en Arbejdsmand beskattes af 4000 Kr., maa der etsteds være »something rotten«. Det skal ikke tjene til Klaring af Problemet, at samme Landmand har Raad til at holde sine Børn i Betalingsskole, hvortil ekstra medgaar over 50 Kr. maanedlig, kan dyrke Selskabelighed i ret udstrakt Grad og i det hele ekstravagere ganske antageligt. Arbejdere og Tjenestemænd med de »noget større Indtægter har knapt Raad til nogen af Delene. Opsparet Kapital, siger man saa. Umuligt! Landbrugets Skatteevne har forholdsvis aldrig været nævneværdig større. Eneste antagelige Forklaring er nok den, at det paa Skatteblanketten angivne Beløb er — *Over-skudet* af Bedriften, den Sum, der er sat i Sparekassen. Ja, man nodes til at tro dette, og man tvinges endvidere af Kendsgerningerne til at indse, at al Beklagelse og al Skrigen op om Tjenestemændenes alt for store Indtægter og for glimrende Arbejdsvilkaar endvidere bunder i overhaandtagende, menneskelig Skrøbelighed, der stadig næres af Tidens Jobbere og Spekulanter i Misundelse og Daarskab.

Eksemplet fra Landbruget er blot fremdraget, fordi der for Tiden skrives stærkest op imod Tjenestemændene fra den Lejr og for at bevise, hvilke Meningsløsheder der ligger til Grund. Mange næringsdrivende Virksomheder kan ligeledes unddrage sine Indkomster fra Offentlighedens Kontrol, men det kan vi ikke. Vi betaler derfor forholdsvis for meget i Skat og er langt daarligere økonomisk stillede end antaget.

Der er næppe Tvivl om, at Fremtiden gemmer paa Eksplosionsstof i rigelig Mængde, og Tjenestemændene maa anvende ikke saa lidt Behændighed og Kraft for at afværge katastrofale Følger for deres Eksistens og deres Menneskerettigheder. Men forhaabentlig vil det

lykkes at manøvrere Organisationerne udenom de farlige Steder og ind i mere rolige og faste Forhold end nu.

(Privatbanetidende.)

PRISNIVEAUET

Med ca. et halvt Aars Mellemrum har det statistiske Departement siden Juli 1915 fortæget Beregninger over Prisstigningens Indflydelse paa Udgifterne i et Husholdningsbudget. Den sidste Beregning foretoges i Januar 1922, og Resultatet hiev offentliggjort i »Statistiske Efterretninger« Nr. 3, 1922. Beregningerne er nu ført op til Juli 1922, og der skal i det følgende redegøres for de Principper, der er anvendt ved Beregningerne, og for selve Beregningernes Resultat.

Ved Beregningerne er man gaaet ud fra Forbruget i en Husholdning, saaledes som dette var for Krigen, og har derefter beregnet, hvad dette Forbrug vilde koste, betalt med de til de forskellige Tidspunkter gældende Priser. Det Forbrug, som er benyttet ved Beregningerne, er opstillet i Overensstemmelse med Statistikken over Husholdningsregnskab for Arbejderfamilier i Hovedstaden paa gennemsnitlig 5 Personer og med en samlet aarlig Udgift i Juli 1914 paa gennemsnitlig 2000 Kr.

Ved Lov om Statens Tjenestemænd af 12. September 1919 blev der fastsat bestemte Regler for Beregningen af Prisniveauets Bevægelser til Brug ved Fastsættelse af Dyrtidstillæg for Statens Tjenestemænd. Beregningen skal omfatte *Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning* samt *Bolig*, altsaa Hovedposterne i et almindeligt Husholdningsbudget. Efter Lovens § 90 skal de ved Udgifternes Beregning anvendte Varepriser tages som et Gennemsnit af de to Sæt Kvartalspriser, som indsamles i hvert Halvaar. For det Pristal, der nu fastsættes, er det saaledes de i April og Juli 1922 indsamlede Kvartalspriser, der skal anvendes, og det er altsaa Gennemsnittet af Prisniveauet paa disse to Tidspunkter, der faar Udtryk i de nu foretagne Beregningers Resultater.

Dyrtidstillæget til Tjenestemænd skal efter Loven beregnes paa Grundlag af Gennemsnitspriser for Hovedstaden, Provinsbyerne og mindst 100 Landkommuner med større bymæssige Bebyggelser, og der er herved skabt et saa bredt prisstatistisk Grundlag for Beregningerne som praktisk muligt.

Da Beregningen til Brug ved Fastsættelse af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg iøvrigt skal

Udgifterne i et Husholdningsbudget for en Arbejderfamilie, beregnet efter Priserne ved hver af de foretagne Undersøgelser.

	Juli 1914	Juli 1915	Juli 1916	Juli 1917	Juli 1918	Juli 1919	Juli 1920	Juli 1921	Jan. 1922	Juli 1922
Fødevarer:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Flæsk, Kød og Paalæg . . .	234	328	420	370	483	569	684	648	508	441
Mælk, Ost og Æg	290	377	424	496	499	612	358	299	267	222
Margarine, Smør og Fedt. .							349	264	219	212
Fisk, fersk og salt.	30	30	38	42	42	60	50	51	47	40
Brød	153	199	194	284	264	269	317	391	339	310
Mel, Gryn og lign.	33	56	59	80	82	85	116	101	72	67
Kartofler, Grønsager, Frugt	54	65	65	82	120	143	183	163	116	151
Sukker, Urtekram, Øl m. v.	156	164	186	226	287	277	351	325	308	302
Tilsammen	950	1219	1386	1580	1777	2015	2408	2242	1876	1745
 Klæder, Fodtøj, Vask	270	297	432	513	702	837	959	669	608	587
Bolig	285	285	292	300	307	322	371	403	403	443
Brændsel og Belysning . . .	100	130	175	220	275	292	563	401	333	301
Skatter, Kontingenter, o. l. .	210	210	210	210	210	340	476	632	632	535
Andre Udgifter	185	185	223	271	364	415	457	396	381	376
Tilsammen	1050	1107	1332	1514	1858	2206	2826	2501	2357	2242
I alt	2000	2326	2718	3094	3635	4221	5234	4743	4233	3987

Udgiftsstigning, beregnet i Procent af Udgiften i Juli 1914 (Udgiften i Juli 1914 = 100):

	Juli 1914	Juli 1915	Juli 1916	Juli 1917	Juli 1918	Juli 1919	Juli 1920	Juli 1921	Jan. 1922	Juli 1922
Fødevarer	100	128	146	166	187	212	253	236	197	184
Klæder, Fodtøj, Vask	100	110	160	190	260	310	355	248	225	217
Bolig	100	100	102	105	108	113	130	141	141	155
Brændsel og Belysning . . .	100	130	175	220	275	292	563	401	333	301
Skatter, Kontingenter o. l. .	100	100	100	100	100	162	227	301	301	255
Andre Udgifter	100	100	121	146	197	224	247	214	206	203
I alt	100	116	136	155	182	211	262	237	212	199

foregaa efter de samme Principper, som anvendes ved det almindelige Pristal, er Resultatet deraf indgaaet i Beregningerne for det samlede Husholdningsbudget, og for de Poster, som ikke indgaar under de nævnte Hovedposter, er der foretaget en særskilt Beregning.

Omstaaende tabellariske Oversigt indeholder Tal for Udgifternes Størrelse i det anvendte Normalbudget, der i 1914 var paa 2000 Kr., efter de til de forskellige Tidspunkter foretagne Beregninger over Prisstigningens Indflydelse. Ved Beregningen i *Juli Maaned 1922* var Udgifterne paa et saadant Budget 3987 Kr., efter Beregningerne i Januar 1922 var Udgifterne 4233 Kr., og der har saaledes været en Nedgang paa omtrent 250 Kr. paa det samlede Aarsbudget.

Oversigten indeholder tillige Tal for den procentvise Prisstigning for de enkelte Varegrupper, idet hver enkelt Udgiftspost efter Priserne i 1914 er sat lig 100, og Udgiftstallene til de forskellige Tidspunkter er sat i Forhold hertil.

Herefter har Stigningene siden 1914 været: for Fødevarer 84 pCt., for Klæder, Fodtøj og Vask 117 pCt., for Bolig 55 pCt., for Brændsel og Belysning 201 pCt., for Skatter, Kontingen-

ter o. s. v. 155 pCt., for andre Udgifter 103 pCt., og den samlede Stigning for hele Budgettet udgør 99 pCt. Siden Januar 1922 er Indekstallet for Prisstigningen (Pristallet) faldet med 13 Points.

Med Hensyn til Prisbevægelsen indenfor de enkelte Varegrupper og Udgiftsposter siden Januar 1922 skal gores følgende Bemærkninger.

For Fødevarergruppen som Helhed har der været en Nedgang i Udgiften paa ca. 130 Kr. Denne Nedgang falder paa alle de enkelte Undergrupper af Fødevarer med Undtagelse af Gruppen Kartofler Grønsager, Frugt. Priserne for Varer, som indgaar i denne Gruppe, stiger ret stærkt i Foraars- og Sommermaanederne i Forhold til Vinterpriserne, navnlig paa Grund af Overgangen i Forbruget fra gammel til ny Høst. Denne Prisstigning har medført en Forøgelse i Udgiftstallet for denne Gruppe.

Prisbevægelsen for Klæder, Fodtøj og Vask er for de Varer, for hvilke der ikke haves direkte Prisoplysninger, beregnet paa Grundlag af Oplysninger, som Departementet har modtaget fra forskellige Organisationer og en Del større Handels- og Produktionsfirmaer med særlig Sagkundskab paa disse Omraader. Det bemærkes, at der er lagt Vægt paa at faa Op-

lysninger ikke alene fra Hovedstaden, men ogsaa fra det øvrige Land. For *Manufakturvarer* har Priserne i det væsentlige været uforandrede siden sidste Beregning; Priserne for *Fodtøj* og for *Vask* viser en mindre Nedgang.

Udgiften til *Bolig* er beregnet paa Grundlag af Oplysninger fra Huslejestatistikken i Slutningen af 1921 for Hovedstaden, Provinsbyerne og 110 Landkommuner. Huslejestigningen har været noget større i Provinsbyerne og Landdistrikterne end i Hovedstaden, hvor Stigningen fra Februar 1916 til November 1921 har været ca. 40 pCt. for 2- og 3-Værelses Lejligheder. I Provinsbyerne er den tilsvarende Stigning godt 55 pCt. Som Gennemsnit er regnet med en Stigning i Huslejudgiften fra 1914 paa 55 pCt.

For *Brændsel* og *Belysning* er Udgifterne gaaet ned fra 333 Kr. til 301 Kr. Nedgangen skyldes saavel Prisfald paa Kul og Koks som for Gas, Petroleum og Elektricitet.

Udgifterne til *Skatter*, *Kontingenter* osv. er gaaet ned med omtrent 100 Kr. Nedgangen falder paa Skattebeløbet, idet denne Udgiftspost for indeværende Aar er beregnet paa en noget lavere Skatteindtægt end ved den foregaaende Beregning. De nye Fradragsregler ved Statskattens Beregning giver ligeledes noget lavere Skat for den her omhandlede Indtægtsstørrelse. Udgifterne til Kontingenter o. lign. er regnet uforandret.

Den sidste Gruppe, *Andre Udgifter*, rummer en Række forskellige Poster, bl. a. Vedligeholdelse af Inventar m. m., Tobak, Fortæring udenfor Hjemmet, Aviser m. m. Paa flere af disse Poster viser Beregningerne lidt Nedgang i Udgiften. I Gennemsnit er der regnet med en Prisstigning fra 1914 paa 103 pCt.

For den Del af det samlede Budget, der indgaar i Beregningerne af *Tjenestemændenes Dyrtidstillæg* (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), d. v. s. alle Udgiftsposterne i det omhandlede Husholdningsbudget undtagen de to sidste (Skatter, Kontingenter osv. og Andre Udgifter), var Udgiften i Juli 1919 3466 Kr.

Efter Tjenestemandsloven blev Dyrtidstillæget fastsat til 702 Kr. aarlig for Gifte (fra Oktober 1919), og dette Tillæg skal for hvert Halvaar pr. 1. Oktober og 1. April forhøjes eller nedsættes med 54 Kr. aarlig for hver fulde 3 pCt., Udgiftstallet ændres i Forhold til Udgiftstallet i Juli 1919. Ugifte Tjenestemænd faar to Tredjedele af Dyrtidstillæget for gifte Tjenestemænd.

Siden den første Fastsættelse af Dyrtidstillæget har Udgiftstallet og dermed Dyrtidstillæget forandret sig paa følgende Maade:

	Udgiftstal	Stigning	Dyrtidstillæg			
			Gifte		Ugifte	
	Kr.	i pCt.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Juli 1919 . .	3 466	—	19— ³¹ / ₈	20	702	360
Januar 1920 . .	4 020	16,0	1/4 20— ³⁰ / ₈	20	972	648
Juli 1920 . .	4 302	24,1	1/10 20— ³¹ / ₈	21	1 134	756
Januar 1921 . .	4 363	25,9	1/4 21— ³⁰ / ₈	21	1 134	756
Juli 1921 . .	3 716	7,2	1/10 21— ³¹ / ₈	22	810	540
Januar 1922 . .	3 220	÷ 7,1	1/4 22— ³⁰ / ₈	22	594	396
Juli 1922 . .	3 076	÷ 11,2	1/10 22— ³¹ / ₈	23	540	360

Den sidste Beregning giver altsaa en Nedgang i Udgiftstallet paa 3220 Kr. til 3076 Kr. og en Nedsættelse i Dyrtidstillæget paa 54 Kr. og 36 Kr., henholdsvis for gifte og ugifte Tjenestemænd. Nedgangen træder i Kraft fra 1. Oktober 1922.

DETAILPRISERNE I JULI 1922

Ved Indberetninger fra Kommunalbestyrelserne i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner, fra samtlige Købstadskommuner og noget over 100 Landkommuner er der for Juli Maaned 1922 — paa samme Maade som i de foregaaende Kvartaler — fremskaffet Oplysninger til Beregning af Gennemsnitsdetailpriser for Landets forskellige Dele. Oplysningerne er indsamlede i første Uge af Juli.

Siden den i April Maaned foretagne Prisundersøgelse har Bevægelsen i Varepriserne været noget forskellige. For en Del Varers Vedkommende har den tidligere konstaterede Prisnedsang fortsat sig, for en Række Varer har Prisen holdt sig nogenlunde uforandret, og der er et ikke ringe Antal Varer, som viser noget højere Priser i Juli end i April. I det hele har Prisbevægelserne dog været forholdsvis smaa.

Rugbrødspriserne har været svagt opadgaaende, medens *Sigtebrød* og navnlig *Franskbrød* er blevet billigere. For *Mel* og *Gryn* er Priserne nærmest uforandrede, dog er *Kartoffelmel* steget i Pris.

Sukker, *Kaffe* og *Te* viser lidt stigende Priser. *Smør* og *Æg* var ligeledes dyrere i Juli end i April, *Mælkepriserne* er nærmest uforandrede, men *Margarinepriserne* var nedadgaaende.

For *Kød* og *Flæsk* har der som Helhed været nogen Stigning i Prisen siden April, dog er enkelte Varer blevet lidt billigere. *Fiskepriserne* viser noget forskellig Bevægelse; fersk Fisk er dyrere, medens salt Fisk er gaaet ned i Pris.

I Juli Maaned er det erfaringsmæssigt vanskeligt at fremskaffe typiske Gennemsnitspriser for *Grønsager*. Overgangen fra Forbrug af gammel til ny Høst giver et meget uregelmæssigt Prisniveau. Efter alle de Oplysninger, som er fremskaffede, synes det dog at kunne konsta-

teres, at Prisniveauet ligger lidt lavere end i Juli Maaned i Fjor, men i Forhold til Priserne i April Maaned er der — som sædvanlig i Foraarismaanederne — en mærkbar Stigning.

Brændsel og Belysning er blevet billigere. Saavel Kul, Koks og Brænde som Petroleum, Gas og Elektricitet viser lavere Gennemsnitspriser i Juli end i April.

Priserne for *Skotøj*, nyt og Reparationer, har været lidt nedadgaende.

ANDELE I FERIE- OG REKREATIONSHJEMMET

København G, Afd. 1: L. M. Schmidt, F. P. Børgesen og L. A. Børgesen, hver 120 Kr.

København G, Afd. 2: A. P. M. Olesen, Ad. Liebner, C. L. S. Andersen og V. A. Jørgensen, hver 120 Kr.

København Ø, Afd. 6: P. O. G. N. Asp og G. Flesborg, hver 120 Kr.

Roskilde, Afd. 9: A. T. M. Schmidt 120 Kr.

Roskilde, Afd. 10: L. O. Nielsen, T. H. Petersen og H. Hansen, hver 120 Kr.

Fredericia, Afd. 21: J. Raben 120 Kr.

Fredericia, Afd. 22: H. R. Pedersen, Th. M. Rasmussen og A. P. T. Karm, hver 120 Kr.

Aarhus, Afd. 37: R. P. Grosen 120 Kr.

Aarhus, Afd. 38: H. J. C. Christiansen, A. J. Nielsen, S. J. Knudsen, O. Birkelund, A. K. J. T. Johnsen og H. P. Christensen, hver 120 Kr.

Brande, Afd. 44: P. A. Ronaa, 120 Kr.

Ialt 3,000 Kr.

Som Gaver er modtaget: Hr. Lokomotivfører S. Jørgensen, Thisted, Kr. 200.00, Hr. Lokomotivfører P. J. Knudsen, København G, Kr. 200.00, Hr. Lokomotivmester E. Laursen, Korsør, Kr. 50.00 (indestaaende Beløb i Kampfonden).

Endvidere fra Hr. Lokomotivfyrbøder Bjarne Fischer, Kalundborg, Kr. 500.00.

Ialt Kr. 950.00.

Ved Salg af Lodsedler er indkommet Kr. 2,084.00.

Med tidligere tegnede Andele og Gaver Kr. 89,472.00.

Heraf er Kr. 72,232.00 frivillige og Resten, Kr. 17,240.00, obligatorisk tegnede Beløb.

København, den 17. August 1922.

H. Kann.

KONFLIKTEN VED DE SVENSKES PRIVATBANER

I Midten af August Maaned udvidedes Strejken ved de svenske Privatbaner saaledes, at denne nu foruden ved Roslagsbanen, omfatter Bergslagens Jernbane,

Varberg-Borås Jernbane og Göteborg-Borås-Alvasta Jernbane. — Ved Konflikten Udvidelse til ogsaa at omfatte Bergslagens og Göteborg-Borås Jernbaner er Lokomotivmændene ogsaa traadt i Strejke.

I Konflikten er inddraget ca. 3300 Mand, der tilhører Jernbaneforbundet. henholdsvis Lokomotivmandsforbundet.

HANOMAGS LOKOMOTIVBYGNING 1846—1922

I Anledning af det 10000. Lokomotivs Aflevering den 15. Juli 1922.

Ved Otto Bendixen.

Hannoversche Maschinenbau Actien-Gesellschaft, vormals Georg Egestorff, i Hannover-Linden, eller, som det ogsaa benævnes, Hanomag, afleverede den 15. Juli det 10,000. Lokomotiv. I den Anledning har Fabriken udsendt et Festskrift »Die Lokomotive in Kunst, in Witz und

Fig. 1. Grundlæggeren af »Hanomag», Georg Egestorff.

Karikatur«, et baade anseligt og interessant og meget smukt udstyret Værk. En stor Del af De danske Statsbaners Lokomotiver er bygget paa Lokomotivfabriken i Hannover. I det følgende skal gives en Oversigt over denne store Lokomotivfabriks Udvikling gennem Aarene.

I Trediveerne og Fyrreerne, da der i Tyskland blev aabnet en Række Jernbanelinier, begyndte ogsaa foretagsomme Mænd selv at bygge Lokomotiver, der hidtil kun var leveret fra England. Ca. 10 Aar efter Aabningen af den første ty-

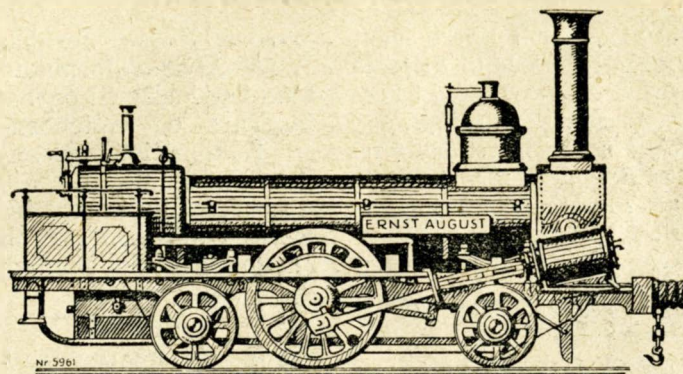

Fig. 2. Egestorffs første Lokomotiv. Bygget 1846 til den hannoverske Statsbane.
 Cylinderdiameter 356 m. m. Drivhjulsdiameter 1524 m. m.
 Stempelslag 550 m. m. Heleflade 72 m².
 Tjenstvægt 21850 kg.

ske Jernbane, Nürnberg—Fürth, den 7. December 1835, der endnu besorgede Trafiken med engelske Lokomotiver, leverede Georg Egestorff, Grundlæggeren af den bekendte Lokomotivfabrik i Hannover-Linden, sit første Lokomotiv til den hannoverske Statsbane, og som efter den daværende Konge af Hannover fik Navnet »Ernst August« (se Fig. 2). Denne Egestorffs Levering skulde blive Optakten til Videreudviklingen af hans i 1835 grundlagde Maskinfabrik, det nuværende Hanomag.

Vi har tidligere her i Bladet beskæftiget os med Lokomotiver, leveret af Hanomag, og det følgende skal derfor nærmest være en Oversigt over Fabrikens Historie og Udvikling gennem Aarene.

Da Georg Egestorff døde den 27. Maj 1868 horte hans Foretagende til Datidens mest leveringsdygtige Lokomotivfabriker. De til da leverede Lokomotiver besorgede ikke alene Driften paa den hannoverske Statsbanes Linier, men langt ud over den snævrere Hjemstavns Grænser. Egestorffs 100. Lokomotiv, bestemt for Magdeburg—Leipzig Jernbanen blev afleveret i April 1858. Denne Maskine gjorde Tjeneste til 1890 uden at forsynes med anden Kedel. 1862 forlod det 200. Lokomotiv Værkstedet. Egestorff, der som Grundlægger af den hannoverske Industri, havde vundet et Navn for evige Tider, døde som sagt i Maj 1868 efter et kort Sygeleje, forinden det 300. Lokomotiv

var leveret til den preussiske Ostbane. Dr. Henry Bethel Strousberg erhvervede som Besidder af forskellige Bjergværker, Hytte- og Staalværker Egestorffs Jernstøberi og Maskinfabrik, og kunde saaledes paa sit eget Omraade fremstille det nødvendige Lokomotiv-Materiale til en Række Jernbaneforetagender. Fabrikken havde ved Strousbergs Overtagelse ca. 800 Arbejdere, men denne bragte den i Løbet af kort Tid op paa en Arbejdsstyrke af over 3450 Mand. Lokomotivfabrikationen blev i Løbet af faa Maaneder forøget til det femdobbelte. Allerede i Aaret 1870 kunde det 500. Lokomotiv leveres, der da i hurtig Rækkefølge fulgtes af yderligere 100. Bemærkelsesværdigt er det, at der af den Gang yndede B 1 Lokomotivtype til Blandetog og Godstog blev bygget ialt 129 Stk. Dette Lokomotiv repræsenterede nærmest en Strousbergs Standardtype og blev i større Antal leveret til Rumænien, Rusland o. s. v. De i Mellemtiden indtræffende Krigsaar og Børstøb bragte dog den geniale Arbejdsgiver til Fald.

Men Egestorffs Værk blev dog allerede forinden, den 10. Marts 1871, forvandlet til et Aktieforetagende, Hannoversche Maschinenbau Actien-Gesellschaft vorm. Georg Egestorff, det nuværende Hanomag. Under Ledelse af de første Direktører C. Kranse og H. von Bock, blev i 1873 det 1000. Lokomotiv med Navnet »Bismarck« overgivet til Driften.

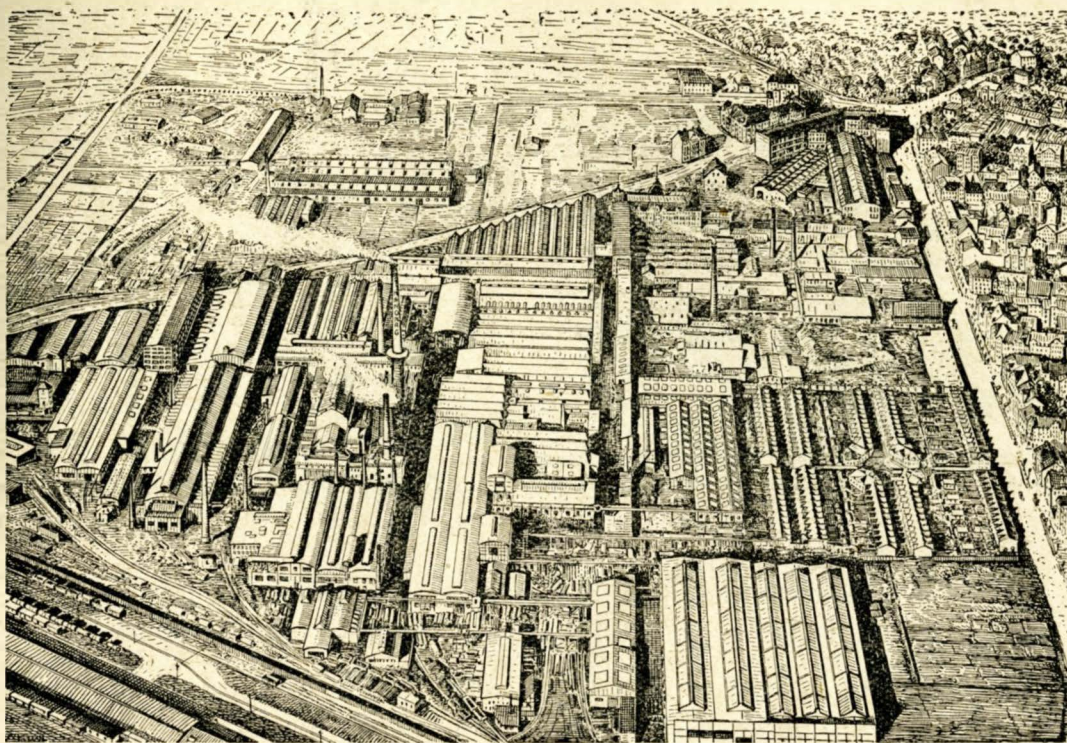

Fig. 3. Hanomag Fabrikksanlæg set fra Flyvemaskine.

For dette i Wien i 1873 udstillede Lokomotiv og for de allerede den Gang i Betragtning kommende fremragende Ydelser paa Lokomotivbygningens Omraade fik Hanomag den store Sølvmedaille, den højeste Udmærkelse, der blev givet paa Udstillingen. En flerfarvet, helsidet Afbildning, som gengiver dette Lokomotivs saavel som det 500. Lokomotivs Ydre, er gengivet i et Samleværk, som Hanomag i Anledning af Fuldendelsen af det 10,000 Lokomotiv har udgivet under Navnet: »Die Lokomotive in Kunst, in Witz und Karrikatur«.

Til Aflevering kom endvidere:

Det 2000. Lokomotiv	d. 21. Septbr. 1888,
» 3000.	» d. 11. Decbr. 1897,
» 4000.	» d. 1. August 1903,
» 5000.	» d. 15. Juni 1907,
» 6000.	» d. 28. Septbr. 1910,
» 7000.	» d. 30. Januar 1914,
» 8000.	» d. 24. Januar 1917,
» 9000.	» d. 1. Oktober 1919,
» 9500.	» d. 26. Februar 1921,
» 10000.	» d. 15. Juli 1922.

Lokomotiv Nr. 10,000, et 6-koblet 2-Cylinder Compound Godstogs Tenderlokomotiv til mættet Damp (se Fig. 4), blev konstrueret af Hanomag efter den bulgarske Statsbanedirektions Betingelser, og tjener til Befordring af 300 t. svære Tøg paa Transbalkanbanen, hvor der forekommer lange Stigninger paa 28 pCt. (1:36) med mange Kurver paa kun 220 m. Radius. Denne Maskine repræsenterer et meget ydedygtig Type og besidder med sin Lavtrykscylinder, som er 900 mm i Diameter, den største Cylinderdiameter blandt alle europæiske Lokomotiver.

Under Ledelse af Direktørerne for Lokomotivbygningsafdelingen, Baurat E. Metzeltin og Reg.-Baumeister a. D. H. Hinnenthal, der har erhvervet sig stor Fortjeneste ved Lokomotivbygningens Udvikling i Almindelighed og ved Hanomag i Særdeleshed, forlod i de sidste 20 Aar over 6000 Lokomotiver Fabriken. Der fremkom i dette Tidsrum overordentlig talrige Udførelser efter egne Udkast fra de mindste Arbejdslokomotiver til de

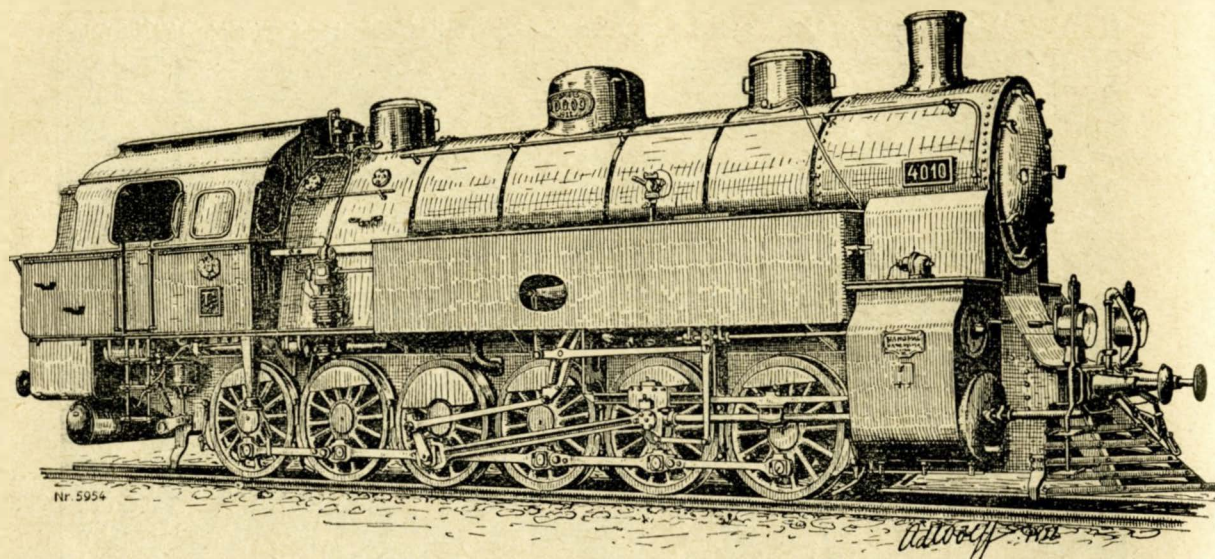

Fig. 4. F 2 cyl. Compound Godstogs-Tenderlokomotiv med mættet Damp. Konstrueret og bygget af Honomag til de bulgarske Statsbaner. Afleveret som Fabriks Nr. 10,000 den 15. Juli 1922.

HOVEDMAAL:

Sporvidde	1435 m m	Vandforraad	12 m ³
Cylinderdiameter, Højtryks	620 »	Kulforraad	5 t
Lavtryks	900 »	Tom Vægt.	76,5 t
Stempelslag	700 »	Tjenst. Vægt.	101 »
Hjuldiameter	1340 »	Fast Hjulstand	4335 m m
Damptryk	15 kg cm ²	Samlet	7225 »
Risteflader	4,6 m ²	Længde mellem Pufferne.	14400 »
Hedeflader	252,5 »		

største moderne Il- og Godstogslokomotiver, bl. a. Specialtyper for Frankrig, Sydamerika og andre Lande, som paa Grundlag af aarlange Studier af egne udsendte Ingeniører blev konstrueret i Overensstemmelse med de paagældende Forhold, otteakslede Lokomotiver til Java, andre til Preussen, Spanien, Bulgarien, Tyrkiet, Siam, Kina o. s. v. Værkets overordentlige Tilpasningsevne efter de ind- og udenlandske Jernbanedirektioners Krav, de stadige Forbedringer og Fornyelse af Fabriksanlægene og ikke mindst en prøvet og skolet Arbejdsstyrke, satte Værket i Stand til ofte heldigt at imødegaa en stærk udenlandsk Konkurrence og vise sin Præstationsevne i Fremstillingen af Lokomotiver selv efter engelske Maalsystem eller i franske, engelske, amerikanske Bygningsmaader o. s. v. Allerede i Aarene før Krigen gik 40 pCt. af Lokomotivfabrikationen til Udlandet.

Som Mærkepæle i Lokomotivbygningens

Historie maa bl. a. anføres: Bygningen af det første Crampton-Lokomotiv i Aaret 1857, det første Behne-Kool-Lokomotiv 1861, det første Compound-Lokomotiv og det første fyrlose Lokomotiv 1884, det første 4-Cyl. Compound-Lokomotiv 1903, det første elektriske Lokomotiv 1909, det første Mallet Lokomotiv 1910 og det første 3-Cyl. Iltogs-Lokomotiv 1915. Den simplificerede Styling, Model von Borries, blev første Gang anvendt ved det 4000. Lokomotiv, et 4-Cyl. Iltogs-Lokomotiv, af hvilket den første Udførelse blev udmærket med den store Prisbeholdning paa Verdensudstillingen i Paris.

Efter at Hanomag med udmærket Resultat havde anvendt Lentz-Ventilstyring til Dampmaskiner, udrustede det i Aaret 1905 ogsaa et 2 B 1—4 Cyl. Iltogs-Lokomotiv, Litr. S. 7, til de preussiske Centralbaner med Lentz-Ventilstyring. Dette Lokomotiv, der blev præmieret paa Udstillingen i Milano 1906, var før Overførel-

sen til Udstillingen blevet underkastet udførlige Prøvninger i streng Iltogetrafik ved Jernbanedirektionen i Hannover, og hvor der paa lange Strækninger blev fremført Iltoget med 110 km. Hastighed.

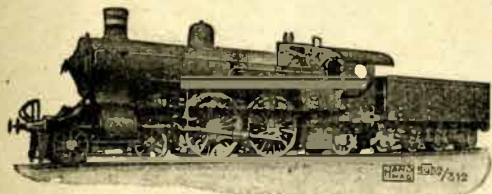

Fig. 5. Hanomag 2 B. Iltogetlokomotiv til De Danske Statsbaner.

Det bedste Bevis for Lentz-Ventilstyringens Fortræffelighed ligger i den endnu fortsatte Anvendelse ved Lokomotiver;

Ogsaa med Indførelsen af den overhede Damp beskæftigede Hanomag sig. Som den første udrustede det allerede 1904 Lokomotiver med Tilloch-Overheder, Lokomotiver med Overheder, Model Schmidt, er blevet bygget allerede siden 1906. Saaledes staar Hanomag nu som Pioner i den tyske Lokomotivindustri med i Spidsen for de forende Værker rig paa Erfaringer. At ogsaa for Fremtiden det ypperligste vil naa frem til Aflevering, derfor har Direktionen paa det virksomste sørget ved fortsatte Forbedringer af Fabrikens Indretninger.

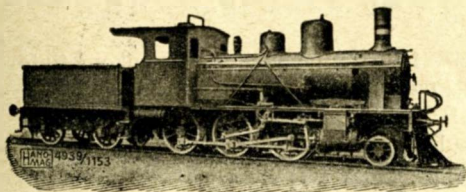

Fig. 6. Hanomag 1 C. Lokomotiv til Odsherred Jernbane.

Tro mod Overleveringen er ogsaa den allerede af Grundlæggeren paabegyndte Fremstilling af Dampkedler og Dampmaskiner blevet bibeholdt. Den bekendte Hanomag-Stejlrørskedel mangler nu næppe i nogen af Tysklands størreKedelanlæg. Med 68 Kedler af denne Type er Goldenberg-Værket ved Koln Europas største Kraftanlæg. Vi vilde overskride denne

korte Fremstillings Rammer, hvis her blot skulde omtales en Del af de bemærkelsesværdige Leveringer fra begge disse Værkers store Specialafdelinger, ved hvilke alene Tusinder af Funktionærer og Arbejdere er beskæftigede. Læserne af Maanedstidsskriftet »Hanomag-Nachrichten« turde det være bekendt, at foruden disse Frembringelser hører allerede i flere Aar ogsaa Motorplove, Tractorer og Skibsmotorer af største og kraftigste Konstruktioner til Hanomags Produkter, men trods dette er Lokomotivbygningen dog stedse forbleven det overvejende Arbejdsfelt.

25 AARS JUBILÆUM

Den 1. September fejrede Lokomotivfører H. Jensen, Eshjerg, 25 Aars Jubilæum. Jubilæren er antaget paa Vk. i København og ansat som Lokfb. den 1/8 97 i Nyborg, forflyttedes derfra til København den 1/8 99, til Eshjerg den 1/8 1901 og gjorde Tjeneste som Rangerfører i Odde Sund N. i ca. 2 Aar, kom derefter til Eshjerg, hvor han forblev, indtil han konstitueredes som Lokf. i Ng. den 1/8 08, men kom efter et Par Maaneders Forløb tilbage til Es., hvor han siden har været.

Jubilæren er kendt som en god Kammerat og har med sin rolige Optræden været et virksomt Medlem af D. L. F. og var Afdelingsformand fra 1909 til 1912, da han af Helbredssyns ønskede sig fritaget.

Lokomotivfører A. J. Berg, Eshjerg, der ogsaa holder Jubilæum, er antaget paa Ar. Vk. den 24. Februar 1896 og ansat som Lokfrh. den 1. September 1897 i Viborg, forflyttet til Ribe som Afløser den 1. Maj 1900 og forfremmet til Lokf. den 1. Maj 1908 med Station i Eshjerg, hvor han siden har været.

Jubilæren har altid været et godt og virksomt Medlem af D. L. F., var under sit Ophold i Ribe Tillidsmand for Afd. B, er for Tiden Formand for Festudvalget, et Hverv han med

sit gode Humør og særlige Evner som Selskabstaler røgter til begge Afdelingers fulde Tilfredshed. — Begge Jubilarer hører til dem, om hvem det kan siges, at de blandt Lokomotivmændne kun har Venner, der sikkert alle viste dem Opmærksomhed paa Jubilæumsdagen.

Lokomotivfører A. P. M. Schmidt, Roskilde, fejrede ogsaa den 1. September sit 25 Aars Jubilæum. S. blev den 1. September 1897 ansat som Lokfrh. i København og forflyttedes den 1. April 1901 til Nykøbing M. som Lokfrh. af 1. Kl., kom senere til Fredericia, hvorfra Jubilaren den 1. August 1908 forfremmedes til Lokf. med Station i Thisted, hvor han var Afdelingsformand fra 1910—1913. Kom til Gh. 1913 og forflyttedes derfra 1. November 1914 til Ro, hvor han siden har været. Afdelingen sender Jubilaren sin bedste Hilsen med Haab om alt godt for Fremtiden.

K.

Endvidere fejrede Lokf. J. Andersen, Nyborg, den 1. September sit 25 Aars Jubilæum som Lokomotivmand. Andersen har været stationeret i København, Nyborg og Struer og alter fra 1910 i Ng. Jubilaren har altid været en meget interesseret Organisationsmand, en af de trofasteste til at møde ved sin Afdelings Møder og har de sidste fire Aar været Ng. Afd.s Kasserer. A. er en rolig, ligevægtig og paa-

passelig Lokomotivmand, som ved sin tillidsvækkeude Karakter, sit ubestikkelige Retsind har vundet sig mange Venner og særdeles Agtelse blandt sine Medansatte.

Hjertelig til Lykke.

G. T.

40 AARS JUBILÆUM

Den 19. September kan Lokomotivfører N. H. Poulsen, Gy, fejre 40 Aars Jubilæum ved D. S. B.

Poulsen har begyndt paa Centralværkstedet i Aarhus den 19. September 1882, men sin Lokomotivtjeneste har han udført i Struer, Thisted og nu de sidste 25 Aar som Lokomotivfører i Glyngøre, hvoraf den længste Tid som Depotforstander.

Poulsen er pligtro i sin Gerning, er en human Foresat, og en god Kammerat, ligesom han er et støt og solidt Medlem af D. L. F., som han i de senere Aar har været Repræsentant for her i Gy.

Vi bringer ham herigennem vor bedste Tak og Hilsen paa Jubilæumsdagen, ligesom de mange, som har været sammen med Poulsen her i Gy sikkert vil mindes ham med Tak.

O. H. J. P.

FERIEHJEMMET

Opmærksomheden henledes paa, at Feriehemmet lukkes den 15. September.

Medlemmer, som kunde ønske at tilbringe nogen Tid paa Hjemmet, maa saaledes skynde sig med Anmeldelse.

NOTITSER

60 000 VOLT GENNEM KROPPEN

En uhyggelig Begivenhed indtraf i Sandviken ved Kristiania Tirsdag den 22. August. Lokomotivfører *Pedersen* kunde ikke naa Strømaftageren til et af de elektriske Lokomotiver. Da Luftpumpen ikke fungerede, forsøgte han med Haanden at kaste Bøjlen op, men da Lokomotivføreren var omkring $\frac{1}{2}$ Meter fra Ledningen til Strømmen blev han pludselig omspændt af en vældig elektrisk Flamme. Han blev forbrændt og faldt ned, men slipper vistnok med et forbrændt Ben. Spændingen paa Drammensbanens Ledninger er 60,000 Volt.

SAMMENSLUTNINGSPLANER

Norsk Jernbaneforbund har besluttet at tilskrive Bestyrelserne for Norsk Lokomotivmands Forbund og Jernbanernes Kontorpersonales Forbund om de er villig til at deltage i et Møde til Drøftelse af en Sammenslutning af de tre Organisationer til én og for eventuelt at finde et fælles Grundlag for det videre Arbejde med Sagen.

STOCKHOLMS LOKOMOTIVFYRBØDERKLUB

I »Lokomotivmands Tidning« finder vi en Omtale af en Klub, Lokomotivfyrbøderne i Stockholm har dannet, hvori berettes om forskellige Møder, paa hvilke forskellige Spørgsmaal har været diskuteret, saavel Tjenestespørgsmaal som andre Spørgsmaal af Interesse for Medlemmerne. Saaledes er der bl. a. holdt Foredrag om »Ungdomsrørelsen i Sverrig«.

Studievirksomheden er omfattet med stor Interesse af saavel Bestyrelse som Medlemmer, og to Medlemmer har erholdt Stipendie for at gennemgaa et Kursus pr. Korrespondance fra Hermods Korrespondanceinstitut i Malmø.

Emnet, de skal studere, er »Almen Dannelse og Talerkunst«. — Klubbens Medlemmer erholder 25 pCt. Rabat paa Kursushonoraret ved nævnte Institut.

Klubbens Studiecirkel i det svenske Sprog og Opgaveskrivning har arbejdet hele Vinteren med et Sammentræde hver Uge.

Klubben har tegnet tre Andele i det af Arbejdernes Uddannelsesforbund planlagte Studie-hjem.

ELEKTRIFICERING AF NORGES JERNBANER

I de svenske Jernbaners Hovedstyre (Generaldirektoratet) behandler man for Tiden Spørgsmaalet om Elektrificering af alle Landets Jernbaner.

Spørgsmaalet hænger nøje sammen med Landsplanen for Landets Elektricitetsforsyning, hvorom der ventes afgivet Indstilling i den nærmeste Fremtid, og Kommissionen arbejder ogsaa med Spørgsmaalet om eventuel Kraftforsyning af Jernbanerne.

SYGEKASSEN

Jernbanelæge Eiler Nielsen er bortrejst fra 23. August i ca. 3 Uger, og hans Praksis varetages i nævnte Tidsrum af Jernbanelæge Stammer, Smallegade 8.

Konsultationstid: Kl. 1—2.

TAKSIGELSE

Tillad mig paa denne Maade at udtale min hjerteligste Tak til alle for den Deltagelse, der vist mig af deres Forening og dens Medlemmer ved min kære Mands Død og Begravelse. Hjertelig Tak.

Camilla Petersen.

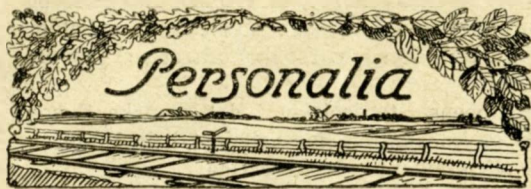
Hjertelig Tak for den Opmærksomhed, der blev udvist mig af mine Kolleger paa min Jubilaumsdag.

C. B. Kasinger.

Modtag herigennem min hjerteligste Tak for al den Opmærksomhed, der vist mig ved mit Jubileum.

*P. E. Nielsen,
Brande.*

Udmærkelse.

Lokomotivfører I. S. M. Pedersen, Fredericia, efter Ansøgning til Lokomotivmester II i Fredericia fra 1. September 1922 (min. Udn.).

Forflyttelse fra 1. September 1922.

Lokomotivfører A. M. A. Rønaa, Mashed-sund efter Ansøgning til Nyborg.

Lokomotivfyrbøder N. J. Horup, Haderslev, efter Ansøgning til Aarhus H.

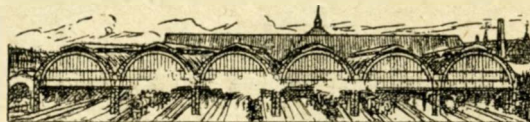
Lokomotivfyrbøder C. V. Vest, Aarhus H, til Haderslev.

Afskedigelse.

Lokomotivfører K. T. Petersen, Fredericia, med Udgangen af Oktober Maaned 1922 efter Ansøgning paa Grund af Alder og Svagelighed med Pension.

Afgaaet ved Døden.

Lokomotivmester II S. Andersen, Frederikshavn, den 7. August 1922.

Nærværende Nummer er afleveret paa Avispostkontoret den 2. September

J. Larsen & Søn
Brdr. Larsen

Flygel & Pianofabrik.

Bredgade 45. — København K.

Sanitets & Gummivarer.

Moderspr. m. flere Rør.

Gummistrømper. Alle Sygeplejeartikler. Ill. Prislister sendes diskret mod 30 Øre i Frmk.

Gummisaaler & Hæle.

mrk. »Gepoka«. Saaler fra 1.25-3.25 pr. Par. Hæle fra 0.40-1.30 pr. Par efter Størrelse. Indsend Omrids af højre Skoaal og Hæl. 3 Mdr.s skriftlig Garanti for Slid.

Amerikansk Gummivarer Industri. Afd. 13.

Tlf. B. 4195. Vestergade 2. Kbhvn. B.

H. J. HANSEN

Skrædermester

38, Sønder Boulevard 38.

Anbefaler sig til d'Hrr. Jernbanemænd

Telefon Vester 1574 y.

Leverandør til Varelatteriet.

1ste Kl.s Kolonial,

I. P. Madsen, Arkonagade 21.

BILLIGSTE PRISER

Herrernes Magasin

Istedgade 64. Telf. Vester 220 x.

Største Udvalg i **Hatte, Huer** og **Manchetskjorter**.

5 pCt. til Jernbauefunktionærer.

Største Udvalg paa Vesterbro i alle Slags **Strandhætte**.

W. Schabraham

forh. mangeaarg. Tilskærer hos C. P. Lauritzen & Co.

1. Klasses Herre- og Dameskræderi

Telefon Vester 1165 v.

VESTERBROGADEN 104.

Cafe „San Francisco“ :: Sønder Boulevard 72.
(Hj. af Valdemarsgade.) anbefales. M. Jacobsen.

Støt vore Annonceører

Redaktion: Vesterbrogade 98 a², København B.
Tlf. Vester 8173 eller Vester 8113.

Udgaar 2 Gange maanedlig.

Abonnementpris: 6 Kr. aarlig.

Tegnes paa alle Postkontorer i Skandinavien.

Annonce-Expedition:

Vodroffsvej 3 b. København V.

Telefon Vester 8113 eller Vester 4011.

Kontortid Kl. 10-4.